Jyväskylän yliopiston julkaisuarkisto
Jyväskylä University Digital Archive

UNIVERSITY OF JYVÄSKYLÄ

This is an electronic reprint of the original article.
This reprint *may differ* from the original in pagination and typographic detail.

Author(s): Haapala, Taru

Title: Debattiyhdistykset parlamentaarisena kansalaistoimintana

Year: 2011

Version:

Please cite the original version:

Haapala, T. (2011). Debattiyhdistykset parlamentaarisena kansalaistoimintana. Kansalaisyhteiskunta, 1/2011(1), 43-56. http://kans.jyu.fi/lehti/2011-1

All material supplied via JYX is protected by copyright and other intellectual property rights, and duplication or sale of all or part of any of the repository collections is not permitted, except that material may be duplicated by you for your research use or educational purposes in electronic or print form. You must obtain permission for any other use. Electronic or print copies may not be offered, whether for sale or otherwise to anyone who is not an authorised user.

NÄKEMYKSIÄ

DEBATTIYHDISTYKSET PARLAMENTAARISENA KANSALAISTOIMINTANA

Taru Haapala*

Parlamentaarinen kansalaistoiminta on suomalaisessa poliittisessa kulttuurissa tuntematon, jopa paradoksaaliselta kuulostava käsite. Englannissa sen sijaan vastaava ilmiö muodostui 1860-luvulla, jolloin laajaa kiinnostusta herättäneitä parlamentaarisia debattiyhdistyksiä (*parliamentary debating societies*) alettiin aktiivisesti perustaa. Jäseniä yhdellä parlamentaarisella debattiyhdistyksellä saattoi olla jopa tuhansia.

Parlamentaarisuus voidaan määritellä käytännöllisesti katsottuna siten, että siihen sisältyy aina menettelytapoihin perustuvaa debatointia puolesta ja vastaan. Toisaalta historiallisesti katsottuna hallintomuotona parlamentarismi oli Napoleonin vastaisen sodan jälkeisessä Euroopassa absolutismin kilpailija. Venäjän valloittamassa Suomessa parlamentarismiin suhtauduttiin epäluuloisesti:

> ”Venäjä, Tanska, Ranska ja Preussi olivat absolutistisen järjestelmän maita. Parlamentaarisuus tarkoitti helposti puoluehenkeä, riitaa ja kateutta, absolutismi merkitsi parhaimmillaan tehokasta ja edistyksellistä virkamiesvaltaa.” (Klinge 2009, 201.)

Parlamentaarisuuden katsottiin siis aiheuttavan sisäisiä kiistoja ja erimielisyyttä, joita Suomessa pyrittiin ehkäisemään.

Jos suomalaista kansalaistoimintaa tarkastellaan yhdistystoiminnan kautta, siinäkin on varsin huomattava ero Englantiin nähden. Englanti

* *YTL Taru Haapala on valtio-opin tohtorikoulutettava Jyväskylän yliopistossa. Email: taru.haapala@jyu.fi*

oli Italian ohella Euroopan ensimmäisiä alueita, joissa yhdistysperiaate vastaanotettiin. Etenkin reformaation jälkeinen aika oli merkittävä yhdistyksille, jolloin kirkon ja valtion keskinäinen asema alettiin käsittää radikaalisti eri tavalla. Pohjoismaiden alueella uskonnollinen ja maallinen vallankäyttö alettiin yleisesti käsittää yhtenäisenä. Tämä vaikutti ratkaisevalla tavalla siihen, miten yhdistykset otettiin vastaan Pohjois-Euroopassa (Stenius 2010, 29-30). Suomalainen yhdistyskulttuuri kytkeytyikin pohjoismaiseen luterilaiseen traditioon, jossa vastakkainasetteluja vieroksuttiin ja keskityttiin yhden aatteen edistämiseen (Stenius 2010, 32). Sen sijaan Englannissa yhdistystoiminta oli selkeästi erillistä kansalaistoimintaa. Siellä yhdistykset eivät myöskään olleet viranomaisten valvonnassa eivätkä saaneet virallista rahoitusta (Clark 2000, 16). Ne myös usein kilpailivat keskenään. Suomessa sen sijaan viranomaisten ja kansalaisten yhteistoiminta nähtiin olennaisena, mikä johtui siitä, että yhdistykset on nähty osana kansakunnan rakennusta (Alapuro 2006, 50-51). Yhdistystoiminnan kautta ei niinkään pyritty aktiiviseen kansalaisuuteen kuin kansan yhtenäistämiseen.

Englantilainen debattiyhdistysten perinne on ehkä paras esimerkki siitä, miten erimielisyyksiä siedettiin ja ylläpidettiin parlamentin ulkopuolella. Ensimmäisiä poliittisista ajankohtaisista tapahtumista debattia käyneitä yhdistyksiä tavattiin Lontoossa jo 1700-luvun alussa (Clark 2000, 118-119). On kuitenkin myös väitteitä, että jo 1650-luvulla poliittisia aiheita olisi käsitelty erilaisissa klubeissa (ks. Timbs 1899, 4, 13). Onkin tulkitsijasta kiinni, mitä pidetään poliittisena. Clarkin (2000, 2) mukaan debattiyhdistykset olivat nimenomaan 1700-luvun ilmiö, jolloin ne muodostivat yhteiskunnallisen ja kulttuurisen erityispiirteen. Debattiyhdistysten perinteen voi kuitenkin perustellusti nähdä jatkuneen 1800-luvulle, jolloin parlamentaariset debattiyhdistykset perustettiin.

Varhaiset debattiyhdistykset eivät jättäneet jälkeensä virallisia pöytäkirjoja, joten tiedot yhdistysten toiminnasta onkin kerätty pitkälti jäsenten henkilökohtaisista muistelmista. Yhdistyksistä kuuluisin on *Robin Hood Society*, joka kokoontui samannimisessä pubissa kerran viikossa debatoiden muun muassa poliittisista ja uskonnollisista aiheista. Englantilaiselle yhdistyskulttuurille oli 1700-luvun alussa tyypillistä se,

että yhdistyksiä muodostettiin erityisesti kaupunkeihin. Tämän lisäksi niiden jäseniksi pääsivät vain miehet. Kokoontumispaikkoina toimivat usein paikalliset pubit, ja kokouksiin sisältyi usein erilaisia rituaaleja. Poliittisina pidetyt aiheet lisääntyivät Lontoossa 1770-luvulla niin kutsutuissa populaareissa debattiyhdistyksissä[1], jolloin niistä tuli aivan erityistä kansanviihdettä. Kiinnostus kumpusi Clarkin (2000, 119) mukaan erityisesti Pohjois-Amerikan vapaussodan aiheuttamasta liikehdinnästä. Andrew (1996, 406) kuitenkin muistuttaa, että syynä saattoi olla myös niin kutsuttujen 'elokutionistien' herättämä laaja huomio[2]. Elokutionistien tavoitteena oli levittää kiinnostusta puhetaidon harjoittamiseen. Syynä oli pääasiassa samoihin aikoihin syntyneet englannin kielen standardisointivaatimukset. Thomas Sheridan, liikkeen kuuluisin jäsen, argumentoi englannin kielen täydellistyvän puhetaidon ahkeralla harjoittamisella (ks. Howell 1971, 224-225).

Edellä kuvaillut debattiyhdistykset olivat toiminnaltaan ensisijaisesti kaupallisia. Laajalle yleisölle avoimissa kokoontumisissa debatteihin pääsi osallistumaan pienellä viikoittaisella maksulla. Myös naiset osallistuivat näiden lukuisten debattiyhdistysten toimintaan. Debatit olivat 1780- ja 1790-luvuilla hyvin suosittuja keskiluokan keskuudessa. Debattiyhdistysten myötä reformin puolustajat ja muut radikaaliryhmät pystyivät aiempaa helpommin saamaan ajamilleen asioille laajaa kannatusta. Poliittisen mielenkiinnon kasvaessa Ranskan vallankumouksen jälkeinen yhdistysten toiminta vähitellen vaikeutui Englannin hallituksen toimien vuoksi:

> "In 1795 the Sedition Act required debating societies to be licensed by magistrates, and four years later the last of London's public societies closed its doors. But not all was lost: private debating societies continued, though mostly dealing with non-political subjects." (Clark 2000, 120.)

Kaupallisten debattiyhdistysten toiminnan vaikeutuessa debatit siirtyivät pienempiin, yksityisiin tiloihin. Hallituksen toimiin oli todennäköisesti vaikuttanut uutinen Pariisissa samoihin aikoihin muodostuneista reformiyhdistyksistä, joiden pelättiin johtavan radikaaleihin

liikkeisiin myös Englannissa:

> ”These societies, which sprang up independently in Paris in 1791, soon constituted an organized force and were demanding more radical changes than the National Assembly ever intended, such as popular ratification of all legislation. Although the London debating societies were not in any sense so overtly political, their similarities were striking and undoubtedly provocative.” (Thale 1989, 63.)

Ranskassa tilanne Thalen mukaan oli ‘poliittisempi’, joka viittaa vallitsevien valtarakenteiden haastamiseen. Reformien puolustajat olivat Englannissakin kiinnostuneita siitä, mistä yhdistysten kokoontumisissa debatoitiin (Clark 2000, 119-120). Englannissa poliittisuus kuitenkin ilmeni eri tavoin. Valtarakenteiden haastamisen sijaan debattiyhdistykset harvoin osoittivat avointa antagonismia Englannin parlamenttia kohtaan. Pikemminkin ne reflektoivat sitä, mitä parlamentissa käsiteltiin.

Kun populaarien debattiyhdistysten toiminta hiljalleen loppui 1800-luvun alkuun mennessä, debatointi siirtyi yksityisiin klubeihin. Myös englantilaisissa yksityiskouluissa ja yliopistoissa opiskelijat perustivat 1800-luvun alussa debattiyhdistyksiä. Yksityiskouluista tunnetuin oli *Eton College*, jossa kuuluisa *Eton Society* (nk. Pop) perustettiin vuonna 1811[3]. Englantilaisissa yliopistoissa debattiyhdistyksiä perustettiin aluksi yliopiston sisäisissä kouluissa (nk. *colleges*), joilla oli erilliset itsehallinnot. Nämä olivat yleensä pienimuotoisia kokoontumisia, joissa käsiteltiin muun muassa kirjallisuutta ja historiallisia aiheita. Esikuvina olivat Skotlannissa ja Irlannissa 1700-luvun aikana perustetut akateemiset debattiyhdistykset, joiden jäsenet olivat tarkasti valittuja[4].

Kuten edellä huomattiin, englantilaisia debattiyhdistyksiä oli siis hyvin erityyppisiä. Seuraavassa kappaleessa keskitytään 1800-luvulla muodostuneeseen uudentyyppiseen englantilaiseen debattiyhdistysten malliin. Kun aiemmin Englannissa perustetut debattiyhdistykset olivat olleet lähinnä puhetaidollista viihdettä, 1800-luvun aikana niissä alkoi vähitellen esiintyä entistä voimakkaampia parlamentaarisia viittauksia. Parlamentaarinen menettelytapa tekikin englantilaisista debatti-

yhdistyksistä ”pienoisparlamentteja”.

Parlamentaarisen menettelytavan omaksuminen 1800-luvun debattiyhdistyksissä

Englannissa parlamentilla on ollut keskeinen asema 1800-luvun debattiyhdistysten toiminnassa, mitä ei kuitenkaan ole juuri tutkittu. Laaja kiinnostus parlamentin debatteja kohtaan oli alkanut jo 1700-luvun puolella. Tämä korostui 1760-luvulla parlamentin debattien tullessa lehdistön raportoinnin avulla tunnetuksi. Kun Englannin parlamentin alahuoneen perustuslaillinen merkitys vähitellen kasvoi vuoden 1832 parlamenttireformin jälkeisenä aikana, sen jäsenten odotettiin ottavan kantaa paitsi paikallisiin kysymyksiin myös laajempiin, koko maata koskeviin ongelmiin. Tietoisuus siitä, että parlamentaarisilla debateilla oli laajaa merkitystä koko maassa, innosti seuraamaan ja jopa imitoimaan niitä.

Union Societies[5] eli Unionidebattiyhdistykset olivat englantilaisten yliopisto-opiskelijoiden perustamia debattiyhdistyksiä, jotka eivät kuitenkaan kuuluneet yliopistojen[6] virallisiin opinto-ohjelman ulkopuolisiin aktiviteetteihin (nk. *extra-curricular activities*). Vuonna 1815 Cambridgen yliopiston opiskelijoista koostunut ryhmä perusti *Cambridge Union Society* –nimisen yhdistyksen. Se koostui alun perin kolmesta erillisestä debattiyhdistyksestä, joista yhden tiedetään jäljitelleen Edinburghissa toiminutta *Speculative Society* –debattiyhdistystä (Cradock 1953, 3). Myös Oxfordin yliopiston opiskelijat perustivat vastaavan yhdistyksen nimeltä *Oxford Union Debating Society* vuonna 1823.

Cambridgessä yliopiston auktoriteetit rajoittivat Unionidebattiyhdistyksen toimintaa kieltämällä debatit kokonaan vuonna 1817. Hallitus oli samaan aikaan jälleen puuttunut yhdistystoimintaan kieltämällä kokoontumiset peläten mellakoiden[7] leviämistä Lontoon ulkopuolelle. Parlamentissa käsitellyssä salaisen komitean raportissa asiaa käsiteltiin viittaamalla jopa maanpetturuuteen:

> ”A traitorous Conspiracy has been formed in the Metropolis for the Purpose of overthrowing, by means of a general Insurrection, the established Government, Laws, and Constitution of the Kingdom, and

> of effecting a general Plunder and Division of Property [...]" (House of Lords 1817, 40.)

Raportissa epäiltiin, että radikaalit ryhmät hankkivat yhdistystoiminnan avulla kannatusta tyytymättömästä työväestöstä. Erityistä mielenkiintoa herättivät tietyt nimeltä mainitut yhdistykset. Näistä yhtenä esimerkkinä mainittiin Unioniyhdistykset (*Union Clubs*), joiden epäiltiin levittävän ajatusta radikaalista parlamenttireformista työväestön keskuudessa:

> "Others of these Societies are called Union Clubs, professing the same Object of Parliamentary Reform, but under these Words understanding Universal Suffrage and Annual Parliaments – Projects which evidently involve not any qualified or partial Change, but a total Subversion of the British Constitution" (House of Lords 1817, 41).

Yhdistykset esitettiin komitean raportissa vallankumouksellisina eliminä, joiden tarkoituksena oli haastaa vallitseva perustuslaillinen järjestys. Maaliskuun aikana vuonna 1817 laki kokoontumisoikeuden rajoittamisesta vietiin läpi parlamentissa.

Cambridgen Unionidebattiyhdistystä kutsuttiin lyhyesti nimellä *The Union*, joka oli lähellä myös kansankiihotuksesta epäiltyjen yhdistysten käyttämää nimitystä. Samaan aikaan, kun parlamentissa käytiin debattia yhdistystoiminnasta, Cambridgen Unionidebattiyhdistyksessä käsiteltiin muun muassa aihetta "Ovatko julkisten kokoontumisten nykyiset muodot hyödyllisiä?". Debattiin osallistuneet jäsenet äänestivät esityksen puolesta äänin 33–24. Yhdistyksen puheenjohtajana toimi William Whewell[8], jonka isä oli puuseppä. Epäilykset siitä, että Cambridgen yliopiston sisällä olisi annettu vallankumouksellisen yhdistyksen toimia ilman auktoriteettien väliintuloa, olisi epäilemättä aiheuttanut skandaalin. (Martin 2000, luku 5.)

Unionidebattiyhdistykset erosivat toiminnaltaan huomattavasti 1700-luvun lopun populaareista debattiyhdistyksistä. Niiden jäsenet olivat paikallisen yliopiston opiskelijoita, jotka eivät järjestäneet debatointitilaisuuksia suurelle yleisölle kaupallisesti. Uutta niissä oli myös

parlamentaarisen debatoinnin menettelytavan jäljittely. Erityisesti puolesta ja vastaan -väittelymalli sekä debatointi yksi puhuja kerrallaan olivat keskeisiä omaksuttuja piirteitä. Unionidebattiyhdistyksen sääntöjen mukaan debattien aikana ei myöskään ollut luvallista keskustella yhdistyksen toimintaan liittyvistä aiheista[9]. Jäsenet eivät saaneet käyttää enempää kuin yhden puheenvuoron kunkin debatin aiheesta, paitsi selventäessään argumenttiaan tai toimiessaan esityksen esittelijänä[10]. Muun muassa näillä säännöillä ylläpidettiin järjestystä, mutta myös vahvistettiin ymmärrystä parlamentaarisuudesta.

Oxfordissa Unionidebattiyhdistys perustettiin vuonna 1823. Tämä tapahtui siis vasta sen jälkeen, kun Cambridgen vastaava yhdistys sai jälleen luvan käynnistää debatit vuonna 1821. Cambridgen Unionidebattiyhdistys tosin oli joutunut luopumaan poliittisista aiheista, jotka koskivat viimeisen kahdenkymmenen vuoden aikaisia tapahtumia[11]. Tästä huolimatta sekä Oxfordissa että Cambridgessä Unionidebattiyhdistykset kiersivät sääntöä valitsemalla aiheita, joilla oli yhteyksiä päivänpolitiikkaan (Hollis 1965, 16). Vasta 1830-luvulla tilanne muuttui siten, että Englannin hallitus ei enää pyrkinyt puuttumaan sananvapauteen. Tämä johtui suurelta osin siitä, että hallitus oli vähitellen siirtymässä parlamentin alahuoneesta riippuvaiseksi[12]. Yhdistystoimintaa ei enää pidetty potentiaalisesti vallankumouksellisena, mikä oli Ranskan vallankumouksesta asti ollut hallituksen huolenaiheena. Unionidebattiyhdistykset pystyivätkin jatkamaan toimintaansa ilman keskeytyksiä tästä eteenpäin aina maailmansotiin saakka.

Unionidebattiyhdistysten avulla tietoisuus parlamentissa käsitellyistä aiheista ja toimintatavoista levisi englantilaisten yliopisto-opiskelijoiden keskuudessa. Yhdistykset tarjosivat jäsenilleen muun muassa klubitilat, kirjaston ja päivälehtien kokoelman. Toisin sanoen tarkoituksena oli myös viettää aikaa yhdistyksen tiloissa silloin, kun debatteja ei ollut. Unionidebattiyhdistyksistä tulikin varsin suosittuja. Vaikka kaikki jäsenet eivät olleet kiinnostuneita parlamentaarisen menettelytavan ja puhetaidon hallitsemisesta uraansa ajatellen, yhdistykset joka tapauksessa auttoivat luomaan kontakteja.

Debatteja järjestettiin noin kerran viikossa jokaisen lukukauden aikana. Tämän lisäksi yhdistys kokoontui viikoittain niin kutsuttuihin yksityiskokouksiin (*private meetings*) käydäkseen keskustelua yhdistyk-

sen hoitamiseen liittyvistä asioista[13]. Joka lukukauden alussa Unionidebattiyhdistykset valitsivat joukostaan uuden ”hallituksen”. Niiden kokoonpanot hiukan vaihtelivat ajasta ja yhdistyksestä riippuen, mutta puheenjohtaja, taloudenhoitaja ja sihteeri valittiin aina. Näiden lisäksi saatettiin nimetä myös varapuheenjohtaja tai pysyvä komitea (*standing committee*) ja eri tarkoituksiin suunnattuja väliaikaisia komiteoita, kuten sääntöjen muutoksia tai tilojen uudistamista harkitsemaan. Vaaleilla valittujen tehtävänä oli hoitaa yhdistyksen asioita ja raportoida niistä lukukauden lopussa.

Yhdistyksillä oli pysyvät säännöt, joita noudatettiin tarkasti. Mahdollisista sääntörikkeistä keskusteltiin yhdistyksen sisäisissä kokouksissa. Puheenjohtajan vakuuttuessa rikkeen tapahtumisesta hän saattoi määrätä sakkoja tai erottaa kyseisen jäsenen. Päätöksiä kuitenkin aina edelsi keskustelu ja äänestys. Yhdistyksen varsinaisissa kokouksissa (nk. *public meetings*) puolestaan käytiin itse debatit. Kummatkaan tilaisuudet eivät olleet ulkopuolisille avoimia, sillä Unionidebattiyhdistykset olivat ennen kaikkea yksityisiä kerhoja. Unionidebattiyhdistysten klubimaisuus ja sulkeutuneisuus jatkuivatkin pidempään kuin parlamentin alahuoneen tapauksessa. Tämä tietysti johtui siitä, ettei Unionidebattiyhdistyksiin kohdistunut samanlaisia reformivaatimuksia kuin parlamentin kohdalla.

Yhdistysten pöytäkirjoissa toimivaltaiseen kokoukseen viitattiin termillä *House*, jota käytetään myös Englannin parlamentin debateissa. Menettelytapa debateissa seuraa myös parlamentaarista käytäntöä, jonka mukaan debattia ei ole ilman esitystä (*Motion*):

> “One of the most important of the parliamentary rules then in force was that it was normally permissible only to speak to a motion – or, as the confusing but commonly accepted terminology had it, to ’speak to a question’” (Howarth 1956, 15).

Debatin osapuolten oli siis puhuessaan pysyttävä virallisesti hyväksytyssä aiheessa. Tämän lisäksi esimerkiksi yhdistysten puheenjohtajien valtaa voidaan verrata alahuoneen puhemieheen (*Speaker of the House*). Puheenjohtajat ovat sääntöjen mukaan ”lakien ainoita tulkitsijoita”. Heidän tehtävänään on muun muassa huolehtia järjestyksestä debattien aikana.

Unionidebattiyhdistykset olivat parlamentaaristen debattiyhdistysten edeltäjiä Englannin parlamentin imitoinnissa. Van Rijn (2007) nimittää parlamentaarisia debattiyhdistyksiä paikallisparlamenteiksi (*local parliaments*). Niiden jäsenistöön saattoi kuulua jopa tuhansia ihmisiä. Kyseiset 1800-luvun loppupuolella perustetut yhdistykset olivat keskeisessä asemassa uusien äänioikeutettujen innostamisessa parlamentaarisen toimintakulttuurin omaksumiseen:

> ”The parliaments did for the new voters what the university unions had done for the established ruling classes. By making parliamentary government visible, accessible and attractive to large parts of the population, the parliaments enhanced the conviction that adherence to parliamentary behaviour and codes was the best way of practising politics.” (van Rijn 2007, 62.)

On muistettava, että näihin aikoihin parlamentin alahuoneessa oli siirrytty kaksipuoluejärjestelmään. Puolueista olikin tullut aiempaa merkittävämpiä englantilaisessa poliittisessa kulttuurissa. Nämä paikallisparlamentit olivat läheisesti tekemisissä paikallishallinnon kanssa, sillä monissa jäsenet olivat samat. Tämä takasi parlamentaarisen menettelytavan mallin leviämisen paikallispolitiikkaan Iso-Britanniassa. Tämän lisäksi ”paikallisparlamentit” innostivat poliittisten puolueiden järjestäytymistä:

> ”In a sense the societies modernised political debate by integrating party politics into the system” (van Rijn 2007, 65).

Jotkin puolueet saivatkin uutta intoa ”paikallisparlamenteissa” ja niiden kannatus elpyi[14]. Tämän lisäksi parlamentaariset debattiyhdistykset aktivoivat kansalaisia laajalti. *Times* –sanomalehti raportoi vuonna 1882 niiden kokoontumisesta ensimmäiseen yhteiseen kongressiin Liverpoolissa. Parlamentaarisia debattiyhdistyksiä mainittiin olevan lukumäärältään 105 ympäri maata. Kongressin puheenjohtajana toimineen Thomas Copen mukaan:

> ”Debating societies [...] did not follow the lines of the House of Commons in a spirit of burlesque imitation, but the House of Commons’ model was followed because it gave precisely what they required. The desirability of members of societies assuming the names of constituencies was shown in the fact that it enabled people of every social position to meet on one common platform and take part in any debate as members for particular places, though one might be a barrister and another a shoemaker.” (Conference of the Parliamentary Debating Societies 1882.)

Parlamentaarisissa debattiyhdistyksissä olikin selkeä tavoite: poliittisen toiminnan tasa-arvon toteuttaminen parlamentaarisen menettelytavan mahdollisimman laajan ymmärtämisen ja opettelun avulla.

Parlamentaarista kansalaistoimintaa?

Ensimmäiset englantilaiset debattiyhdistykset olivat julkisia, mutta pienimuotoisia klubeja. Myöhemmin 1700-luvun lopun Lontoossa debattiyhdistyksistä tuli laajaa suosiota kerännyttä viihdettä. Populaarit debattiyhdistykset olivat muodikkaita kunnes niiden toimintaa alettiin hallituksen toimesta rajoittaa. Debattiyhdistykset siirtyivät julkisista yksityisiin tiloihin ja jäsenmäärät vähenivät. Englantilaisten opiskelijoiden 1800-luvun alussa perustamat debattiyhdistykset olivat saaneet osittain vaikutteensa Skotlannista ja Irlannista, joissa klubimaiset akateemiset debattiyhdistykset olivat 1700-luvun lopulla saavuttaneet suurta huomiota. Yhdistystoiminnan rajoitusten loputtua 1830-luvulla Unionidebattiyhdistykset saavuttivat vähitellen entistä vankemman maineen ”parlamentaarikoiden kouluina”. Päivänpolitiikasta tuli osa kyseisten yhdistysten viikoittaista debattirutiinia. Näin ollen jäsenien oli pysyttävä ajan tasalla ja seurattava poliittista keskustelua laajemmin.

Kuten edellä on osoitettu, Iso-Britanniassa 1800-luvun kuluessa otettiin käyttöön yhdistystoiminnassa debatoinnin parlamentaariset menettelytavat, jossa vastakkainasettelu on toiminnan ydin. Tämän

voidaan katsoa keskeisesti vaikuttaneen ymmärrykseen siitä, miten toimia poliittisesti. Menettelytapojen salliessa vastakkaisten mielipiteiden esittämisen kannusti aktiivisuuteen etsiä argumentteja puolesta ja vastaan aiheesta kuin aiheesta. Toisin siis kuin Suomessa, Englannissa yhdistystoiminnalla ei välttämättä pyritty yksimielisyyteen. Debattiyhdistykset ovatkin erinomainen esimerkki siitä, miten parlamentaaristen menettelytapojen käyttöönotto madalsi kynnystä olla eri mieltä. Edellä esitetyn mukaisesti parlamentaarisen kansalaistoiminnan mahdollisuudet näyttäisivätkin riippuvan erimielisyyden hyväksymisestä ja sisällyttämisestä menettelytapojen muodossa. Kyse on siis pitkälti vastakkainasettelujen ymmärtämisestä osana poliittista kulttuuria.

VIITTEET

1 Populaareilla debattiyhdistyksillä tarkoitetaan tyypillisesti sellaisia kokoontumisia, jotka eivät olleet klubi-tyyppisiä, suurelta yleisöltä suljettuja. Sen sijaan ne toimivat suurissa, jopa yli tuhannelle henkilölle varatuissa tiloissa Lontoon keskustassa, ja niiden toimintaan kuului debattien mainonta päivälehdissä (ks. Andrew 1996, 405).

2 'Elokutionistit' olivat eräs brittiläinen uuden retoriikan teorian suuntaus, joka kukoisti 1700-luvun lopulla (Howell 1971, luku 4).

3 Eton Societyn perustajajäsen oli Charles Fox Townshend, joka myöhemmin yliopistoon opiskelemaan siirryttyään vaikutti myös Cambridgen Unionidebattiyhdistyksen perustamiseen (Martin 2000, luku 5).

4 Vuonna 1747 Dublinissa perustettu *The Historical Society* (alun perin *'The Club'*) on kenties vanhin tiedossa oleva akateeminen debattiyhdistys. Sen perustajajäseniin opiskeluaikanaan kuului parlamentaarikko ja politiikan teoreetikko Edmund Burke. Myös skotlantilaisissa yliopistoissa oli opiskelijoiden perustamia debattiyhdistyksiä. Näiden lisäksi Edinburghissa muodostuivat kuuluisat *The Select Society* (1754) ja *The Speculative Society* (1769), joiden jäsenistöön kuului muun muassa lakimiehiä, poliitikkoja ja kirjailijoita.

5 *Union Societies* –debattiyhdistyksiä ei pidä nimensä vuoksi sekoittaa opiskelijoiden etujärjestöihin (*student unions*), joita alettiin perustaa

vasta 1860-luvulla.

[6] Englantilaiset yliopistot perustuvat kollegiaaliseen järjestelmään. Yliopistot koostuvat itsenäisistä kollegeista, joilla on oma hallinto, kirjastot, opetushenkilökunta jne. Tämän takia yksittäisillä kouluilla (*colleges*) oli vielä pitkälle 1900-lukua enemmän resursseja käytettävissään kuin itse yliopistolla.

[7] Radikaalit uudet liikkeet muodostuivat vallankumouksellista Ranskaa vastaan käytyjen sotien jälkeen vuonna 1815 vaatien parlamenttireformia. Tyytymättömyys hallitusta vastaan ilmeni mm. mellakointina Lontoossa ja pohjois-Englannin isoimmissa kaupungeissa. Hallitus pyrki kontrolloimaan levottomuuksia rajoittamalla kansalaisten oikeutta kokoontua.

[8] William Whewellistä (1794-1866) tuli myöhemmin Cambridgen yliopiston vaikutusvaltainen jäsen ja laaja-alaisesta tutkimuksesta tunnettu, arvostettu akateemikko.

[9] "No questions relative to the general concerns of the Society, (except the election of officers and the balloting for new Members) shall be entered upon, till the regular question of debate shall have been disposed of; and notice of all such motions shall be given previous to the debate" (A Statement regarding The Union 1817, 7-8).

[10] "No member shall be allowed to speak twice on the regular subject of debate, (unless by way of explanation) except the opener, who is privileged to reply to the arguments of those who followed him in the debate" (A Statement regarding The Union 1817, 7).

[11] Martin (2000) huomauttaa, että Cambridgen Unionidebattiyhdistyksen annettiin vuosien 1817 ja 1821 välisenä aikana jatkaa toimintaansa lukupiirinä (*reading club*). Kun debatit taas jatkuivat, yhdistyksen sääntöihin kirjattiin ajankohtaiset poliittiset aiheet kieltävä sääntö. Vasta 1830-luvulla sääntö kumottiin ja poliittisista aiheista voitiin vapaasti debatoida.

[12] Niin kutsuttu parlamentaarinen hallitusmuoto (*'parliamentary government'*) oli Whig-puolueen legitimoima käsitys vallitsevasta tilanteesta. Siitä tulikin vuoden 1835 jälkeen yleisesti parlamentin sisällä hyväksytty käytäntö.

[13] Cambridgen Unionidebattiyhdistys omisti omat tilansa ja sen henkilökuntana toimi pääasiassa yhdistyksen jäseniä. Oxfordissa yhdistys

sen sijaan vuokrasi tilojaan ja henkilökunta oli pysyvästi palkattua.

[14] Van Rijn (2007, 65) viittaa tässä *Birmingham Parliamentary Debating Societyyn*, jonka väitetään vuonna 1879 vaikuttaneen konservatiivisen puolueen kannatuksen uuteen nousuun.

KIRJALLISUUS

Alapuro, Risto (2006). The Construction of the Voter in Finland, c. 1860-1907. *Redescriptions: Yearbook of Political Thought and Conceptual Change*, 10, 41-64.

Andrew, Donna T. (1996). Popular Culture and Public Debate: London 1780. *The Historical Journal,* 39 (2), 405-423.

Clark, Peter (2000). *British Clubs and Societies, 1580-1800: The Origins of an Associational World.* Oxford: Oxford University Press.

Conference of Parliamentary Debating Societies (1882). *The Times*, April 27, 1882, 4.

Cradock, Percy (1953). Recollections of the Cambridge Union, 1815-1939. Cambridge: Bowes & Bowes.

Hollis, Christopher (1965). *The Oxford Union.* London: Evans.

House of Lords (1817). *Journals of the House of Lords*, 18 February 1817, 38-43.

Howarth, Patrick (1956). *Questions in The House: The History of a Unique British Institution*. London: The Bodley Head.

Howell, Wilbur Samuel (1971). *Eighteenth-Century British Logic and Rhetoric.* Princeton: Princeton University Press.

Klinge, Matti (2009). *Napoleonin varjo: Euroopan ja Suomen murros 1795-1815.* Helsinki: Otava.

Martin, Ged (2000). *The Cambridge Union and Ireland, 1815-1914.* [online] Edinburgh: Ann Barry. [viitattu 13.5.2011] Saatavilla www-muodossa: http://www.gedmartin.net/index.php?Itemid=11&id=146&option=com_content&task=view.

van Rijn, Jaap (2007). Parliamentary Debating Societies and the Education of New Elites. Teoksessa Couperus, Stefan & Christianne Smit & Dirk Jan Wolffram (toim.). *In Control of the City: Local Elites and the Dynamics of Urban Politics, 1800-1960.* Leuven: Peeters, 53-67.

Statement regarding The Union (1817). *A Statement regarding The Union, an academical debating society, Which existed at Cambridge, from February 13th, 1815, to March 24th, 1817, When it was Suppressed by the Vice-Chancellor*. Cambridge, 1817.

Stenius, Henrik (2010). Nordic Associational Life in a European and an Inter-Nordic Perspective. Teoksessa Alapuro, Risto & Henrik, Stenius (toim.). *Nordic Associations in a European Perspective.* Baden-Baden: Nomos, 29-86.

Thale, Mary (1989). London Debating Societies in the 1790s. *The Historical Journal*, 32 (1), 57-86.

Timbs, John (1899). *Clubs and club life in London, with anecdotes of its famous coffee houses, hostelries, and taverns, from the seventeenth century to the present time.* London, 1872.